

denna innebar knappast mer än en formell bekräftelse av vad som redan skett. De enda banden av betydelse med England och samväldet är ett slags myntunion och särskilda rättigheter för irländska medborgare inom samväldet och för medborgare i samväldets stater i Irland.

*

Irland är en parlamentarisk och demokratisk republik. Detaljerna — presidentens och senatens ställning — är utan intresse; makten vilar hos det folkvalda underhuset (Dail Eireann) och den av underhusmajoriteten beroende regeringen. Nationellt och religiöst, vilket här praktiskt taget är samma sak, är befolkningen utomordentligt homogen, med 165.000 protestanter (mest av den till engelska statskyrkan anknutna episkopalriktningen) mot 2,8 milj. katoliker. Protestanterna bildar — än mer än svenskarna i Finland — en oproporionerligt stor del av den socialt och ekonomiskt ledande klassen. Av industriella företagare är en tredjedel protestanter, av de större företagen en fjärdedel, av de högre banktjänstemännen nära hälften. Men detta medför knappast något minoritetsproblem — minoriteten är för liten.

Nordirland är en del av England, med en guvernör representerande England och tillsatt av den brittiska regeringen, men dess självstyrelse är vidsträckt — de viktigaste undantagen är utrikespolitik, tullar och en del skatter. Inom självstyrelsens ram är den parlamentariska demokratin total och nära ansluten till det engelska mönstret. Här är emellertid minoritetsfrågan det stora problemet. Av en befolkning på 1.371.000 (april 1951) är en tredjedel katoliker, medan majoriteten är tämligen jämnt fördelad på episkopaler (Church of Ireland) och presbyterianer. Katolikerna

Nordirland omfattar sex av de nio grevskapen i landskapet Ulster.

förklarar sig i regel önska anslutning till Sydirland; de är huvudsakligen bosatta i jordbruksdistrikten i väster och norr och har majoritet eller nära nog majoritet inom tre av de sex grevskapen, Armagh, Fermanagh och Tyrone — de glesast befolkade områdena. Därmed blir kompliceringen fulländad, med England, Irland, Ulster och den katolska minoriteten inom Ulster som de fyra faktorerna. Katolikerna i Nordirland tillhör av gammalt den mindre välställda befolkningen; ekonomiskt och socialt är deras situation den motsatta till den protestantiska minoriteten i Sydirland.

Motsättningen mellan norr och

17 24/1

söder skärps ytterligare av skillnaden i ekonomisk-social struktur. Sydirland hör till Västeuropas mest utpräglade agrarländer, med 600.000 yrkesutövare inom jordbruket (46 procent) mot 165.000 i Nordirland (omkring 20 procent); industriellt-kommersiellt är läget det motsatta. 1949 bestod Nordirlands export till 71 procent av industriprodukter mot 20 procent jordbruksprodukter; motsvarande siffror för Sydirland var 10 och 77 procent.

*

Striden de båda irländska statsområdena emellan sträcker sig även till de språkliga benämningarna på landsdelarna. I Sydirland används ordet Irland i två betydelse: dels om ön Irland, det verkliga Irland, dels om republiken Irland. Orden Nordirland och Sydirland är inte riktigt taktfulla; de häntyder på en uppdelning vars giltighet förnekas. I stället talar om "de sex grevskapen" (Nordirland) och "de tjugusex grevskapen" (Sydirland) som om det vore fråga om delar av en enda stat. I Nordirland begagnar man däremot helst de ord som betonar särskiljandet: Nordirland eller Ulster (ehuru det gamla landskapet Ulster omfattade ytterligare tre grevskap) samt Sydirland eller Den irländska republiken. Den resande påminns om erfarenheter från USA; i Washington är det korrekt att tala om "inbördeskriget", men tar man spårvagnen till Alexandria i Virginia, bör man vid framkomsten kalla samma uppgörelse "kriget mellan staterna".

Hur påverkar uppdelningen det politiska livet? Vilka möjligheter finns till en lösning? Dessa huvudfrågor skall behandlas i mina återstående artiklar.

HERBERT TINGSTEN

(De föregående artiklarna i Herbert Tingstens serie från Irland har varit införda 4/1, 9/1 och 16/1 1953.)

Debatten kring cirkusdressyren

har på båda sidor innefattat överdrifter. Men för var och en som läst inläggen bör det stå klart att kritiken av vad som nu sker utan beivran är utomordentligt stark. Dressyrens försvarare rör sig med stridiga och var för sig tvivelaktiga argument. Det sägs att man genom hårdhet och straff inte kan vinna några resultat, utan att det enda användbara sättet för dressyr är att genom belöningar få djuren att bete sig på önskat sätt. Att uppställa principer av denna art är meningslös; det är ju uppenbart att båda metoderna kan vara verk samma, och för övrigt finns ingen klar skillnad dem emellan. Om man utsätter ett djur för svält eller törst för att sedan locka det med några morötter eller en hink vatten kan det ju sägas att belöningsmetoden begagnas, men svälten och törsten innebär lika fullt ett djurplågeri. Att ett mera direkt djurplågeri också praktiseras framgår enklast av att piskor och rödmålkäppar används på cirkusarenan; det vore absurd om inte djuren vänjt sig vid att frukta våld och bestraffningar. Sammanfösandet av djur i trånga burar under långa transporter är under alla förhållanden en form av tortyr. För många, kanske de flesta, blir föreläsningarna osmakliga eller olidliga om de känner till vad som ligger bakom paradnumren. Det minsta man kan begära är att den utredning som påbörjats inom justitiedepartementet snabbt fullföljes i positiv riktning.